

Wetenschappelijke kerngroep 7 oktober 2022 – 12:30

Locatie: InnovOcean Campus, Jacobsenstraat 1, 8400 Oostende

Agenda

12:30 – 13:30: Rondleiding nieuwe campus met lunch

13:30 – 14:00: Presentatie Peter Landschützer

Colin opent vergadering & bedankt de leden voor de rondleiding.

Peter introduceert zichzelf en zijn onderzoek, dat focust op CO₂. Zijn motivatie is dat de grote spelers zijn data moeten kunnen gebruiken. Het probleem: directe observaties zijn moeilijk, we willen liever geen gemiddeldes maar direct metingen. Hij heeft een model ontwikkeld om pCO₂ te voorspellen, en test dit nu uit. Zijn theorieën worden bevestigd door de resultaten. Hij wil een carbon budget opstellen voor de Belgische kust.

Colin bedankt Peter voor zijn presentatie, en opent de vloer voor vragen.

Filip stelt een vraag over het verschil tussen modellen en observaties. Gaat er minder naar het land? Momenteel gebruiken papers zowel getallen van modellen als observaties aangezien er geen consensus is over welke beter is.

Marleen vraagt Peter naar zijn toekomstvisie voor VLIZ, waar Peter op antwoordt dat hij veel synergiën ziet tussen het huidige onderzoek van VLIZ en de richting die hij wil uitgaan. Hij benadrukt de sterkte van de biologische onderzoekers, alsook de infrastructuur.

Maurice vraagt of Peter deel uitmaakt van ICOS, en Peter bevestigt dit. Verder vraagt Maurice naar de verschillen tussen terrestrische en mariene observaties, en Filip merkt op dat het terrestrisch deel groter is. Maurice beaamt dat we het mariene veld meer in de kijker moeten brengen. Verder zegt Peter ook andere gassen te willen meten, zoals bijvoorbeeld methaan.

Tot slot nodigt Marleen Peter uit om op bezoek te komen bij haar onderzoeksgroep.

14:00 – 17:00: Wetenschappelijke kerngroep

1. Goedkeuring agenda en eventuele bijkomende punten vanwege de leden

Iedereen gaat akkoord met de agenda, Gert vraagt om het document van Ann-Katrien door te sturen naar iedereen.

2. Verslag vergadering kerngroep van 10 juni 2022: goedkeuring en overlopen actiepunten (**Bijlage 1**)

Er waren vier actiepunten:

ACTIEPUNT 1: VLIZ bekijkt of er op Werelddoceaandag 2023 een gezamenlijke actie/campagne kan worden uitgewerkt binnen de schot van deze wetenschappelijke commissie met de ganse mariene wetenschappelijke gemeenschap in Vlaanderen (tevens ook dienend als lokale versterking van de UN Decade)

VLIZ neemt hierin initiatief door The Wave: Stalen (lucht, water, en bodem) worden vanuit Oostende doorheen het land gebracht naar verschillende onderzoekslabo's waar verschillende parameters gemeten worden. Aan het eind is het gekend hoe het gesteld is met onze Noordzee. Het doel is om ons als een gemeenschap te presenteren. De apotheose komt op wereld-oceaandag, 8 juni. Een update over de planning volgt op de volgende vergadering.

ACTIEPUNT 2: Filip Volckaert zal samen met VLIZ bekijken of er aanpassingen kunnen gebeuren in de MOU KU Leuven – VLIZ

ACTIEPUNT 3: Karolien Van Puyvelde bekijkt of een MoU VLIZ-VUB tot de mogelijkheden behoort

Beide MOU's zijn lopende, deze punten staan open.

ACTIEPUNT 4: Karen Rappé bekijkt de haalbaarheid voor “UN Decade Grants” om jonge mariene PhD's naar de UN-vergaderingen te kunnen sturen, wat deze jonge mensen een unieke levenservaring zal opleveren. Met een 1000-1500 euro voldoende als reisbudget; en gekoppeld aan een communicatiestrategie/verplichte

outreach voor als ze er zijn/terug komen. Dit om een multiplier effect te bekomen (Internationalisation at home). Vb. jonge MSc en BSc-studenten vertellen via een lezing over ervaringen op UN-niveau.

De UN Decade travel grants zullen pas van start kunnen gaan bij officiële erkenning van VLIZ als Grant Making Facility voor UN Ocean Decade (volledig ingebed in die structuur). Zie ook agendapunt 4. Eens deze erkenning er is, is het makkelijker om dingen te doen onder de UN Decade.

3. Update ontwikkelingen & investeringen VLIZ

- Evolutie VLIZ: Bijna met 150 medewerkers. Daarnaast werden veel projecten goedgekeurd in de afgelopen 6 maanden: 75% projectaanvragen werden gegund.

➔ **ACTIEPUNT:** Overzicht geven over de projecten.

Jan Mees legt BAR (Brexit Adjustment Reserve) uit: VLIZ heeft zelf 2 dossiers ingediend. 1 is gegund, waarbij we onze observatiecapaciteiten zullen versterken (denk aan de aankoop van een USV, eDNA-stalen, en het verhogen van de ICOS-capaciteit). Verder zullen we ook het MSO uitbreiden, met een haven voor de werkboot en robotica.

Het tweede project is in samenwerking met ILVO en gaat over pelagische visserij & ecosystemen. Hier bekijkt men de compensatie van visgronden door de Brexit. Dit project heeft een korte doorlooptijd.

- Stand van zaken huisvesting:

Jan Mees geeft uitleg over de InnovOcean Campus en zegt blij te zijn. Het is een gebouw met vergaderfaciliteiten, Jan Mees nodigt mensen uit hier te vergaderen en les te geven. We willen studenten vertrouwd maken met de visie van Peter, dus het zou goed zijn hier meer studenten te ontvangen. Jan Mees vergelijkt het gebouw symbolisch met een bijenkorf. Hij wil ook de nationale en internationale netwerken versterken.

De uitbreiding MSO (OIS) is bijna klaar. Dit gebouw zal worden opengesteld voor iedereen om hier te komen werken.

Het bestek voor de werkboot is aanbesteed, die complementair met RVSS kan ingezet worden voor wetenschappelijk duiken en kustmissies. De boot zal deels overdekt zijn en uitgerust met een moonpool.

In MSO komen er flexplekken waar mensen welkom zijn om te werken.

- Events:

Voorbij: Ledendag op 23 september. Een kleine 300 man werden rondgeleid op de nieuwe campus. Hier kregen ze op een aantal verdiepingen uitleg door verschillende collega's.

Toekomst: Dag van de Wetenschap vindt dit jaar plaats op 27 november in Antwerpen en staat in teken van 10 jaar RV Simon Stevin. De week voordien vaart de Simon Stevin van Oostende naar Antwerpen waar stalen zullen verzameld worden. Op Dag van de Wetenschap zelf zullen kort resultaten getoond worden, alsook op een persconferentie op vrijdag 25 november te Willebroek. Ook is het mogelijk om een rondleiding te krijgen op de Simon Stevin.

VLIZ Marine Science Day: 1 maart 2023, Jan Mees nodigt iedereen uit. Opleidingen die klassikaal aanwezig zijn worden geapprecieerd. Vooral voor jonge wetenschappers is dit een ideaal moment om te netwerken.

4. Filantropie: Stand van zaken

De kaap van 1000 leden werd overschreden (anno 23 september 1066 VLIZ-leden). Het 1000ste VLIZ-lid is uitgenodigd voor een vaartocht met RV Simon Stevin. De BMRI's zijn gegroeid van 2 naar 6 beurzen. Ze worden als volgt verdeeld: 4 predoc's, 1 postdoc, en 1 voor zuidenwerking. De uitkomst wordt gepresenteerd op de VLIZ Marine Science Day.

Vanuit VLIZ-filantropie worden 4 beurzen voorzien, de andere kunnen gefinancierd worden door bedrijven (bijvoorbeeld DEME). VLIZ coördineert de selectie om de neutraliteit te verzekeren. Wel kunnen bedrijven het brede thema van de beurs kiezen.

Werkvorm voor een schrijfgroep rond Oceans & Human Health: VLIZ zal deze schrijfgroep leiden, met Gert Everaert als voorzitter en Colin die assisteert. Participatie zal enkel op uitnodiging zijn. Het is de bedoeling om een draft te hebben aan eind van de workshop die 2 dagen in beslag zal nemen. Mits succesvol zal dit format worden herhaald de volgende jaren.

➔ **ACTIEPUNT:** Volgende vergadering met voorstel komen om grotere sommen te ontvangen en dit te laten conformeren met de wensen van de schenkers (met mate).

Het proces om als Grant Making Facility erkent te worden door de UN Ocean Decade is nog lopende.

5. Vaarschema Simon Stevin 2023 (**Bijlage 2**)

Jan Mees licht toe. Elk jaar is er een call rond de vaartijd RVSS. Er is dit jaar geen onderbevraging, maar wel minder aanvragen dan vorig jaar. Alle vragen konden geacommodeerd worden, en er is nog mogelijkheid tot flexibiliteit. 7/10 zit André Cattrijsse nog in een meeting met de manager van RV Belgica voor complementariteit. Jan Mees voegt toe dat dit een zeer collegiale en goede samenwerking is.

Marnix vraagt of er nog ruimte is voor educatieve vaarten, en Jan licht toe dat deze al zijn inbegrepen. Verder zegt hij dat deze vaarten enkel hoger onderwijs toelaten, maar als Marnix een secundaire klas wil laten meevaren, dat hij kan meedoen aan de wedstrijd van 'Planeet Zee'.

Verder vertelt Tina dat André lid is van het internationale IRSO. De meeting 2023 gaat hier in België plaatsvinden, en dan zullen we uitpakken met onze vloot.

6. Onderzoeksplan 2023

Peter Landschützer licht toe. Het jaarlijks rapport zal gestructureerd worden rond de grote pilaren geïdentificeerd in het 5-jaren plan (Ocean & human health, Coastal climate change, infrastructure). Peter is gekozen omwille van zijn expertise in klimaatonderzoek.

Gert vertelt over de Belgische rapportering over hoeveel klimaatonderzoek er gebeurt in België i.s.m. Belspo i.k.v. het "Raamverdrag van de Verenigde Naties inzake Klimaatverandering"(in

het Engels UNFCCC: United Nations Framework Convention on Climate Change). Vlaanderen heeft hiervoor de FRIS-databank bevestigd (laatste 5 jaar vergeleken met 5 jaar ervoor). Er is al een verdubbeling vast te stellen, en nog niet alles staat erin (bv VITO nog niet allemaal opgeladen in FRIS). Er zijn ook zwakke punten: Het Waalse Gewest doet het minder goed, enerzijds omdat zij geen equivalente databank hebben voor onderzoek om te bevestigen, anderzijds omdat zij meer onderzoek verrichten naar hernieuwbare energie en mitigatie welke niet binnen de scope van het rapport vallen. Vanaf 2023 begint het Belgisch klimaatcentrum, waar andere instellingen ook bij betrokken zullen worden (bv VITO). EWI wenst dat het federaal niveau met onze minister communiceert.

Filip haalt aan dat ICOS moet vernieuwd worden, een infrastructuur die nu wordt gefinancierd door FWO en elke x jaar vernieuwd dient te worden (vernieuwen aanvragen). ICOS heeft nood aan continuïteit. Filip stelt de vraag hoe lossen we dit oplossen? Maurice treedt hem bij. IRI gaat zeer breed en aanvragen zijn niet allemaal vergelijkbaar. De partners binnen Lifewatch worden steeds gevraagd de nood te verdedigen, terwijl dit een infrastructuur is die onderdeel moet uitmaken van onderzoeksinfrastructuur van Vlaanderen zonder elke vier jaar dit te moeten verdedigen. Bijkomend stelt Maurice de vraag welke definitie gehanteerd wordt voor klimaatonderzoek (UNFCCC rapportage). INBO kijkt naar de gevolgen.

Jan Mees deelt de bezorgdheden m.b.t. de IRI calls en vult aan. Niet enkel ICOS heeft hier last van, maar ook bv. LifeWatch. EWI heeft een evaluatie georganiseerd van ICOS en LW die verder gaat dan peer review. De coördinator van ICOS zal FWO aanschrijven voor de continuïteit, en FWO gaat dit bekijken. Er is een mismatch tussen het financieringskanaal en de finaliteit.

Gert antwoordt. De meeste landen hebben op ESFRI-niveau een nationale roadmap. België niet. Wel is er de afspraak dat als we lid worden van een nieuwe ESFRI, dat we ons gaan engageren. De UK is recent uit EMBRC gestapt. Sommige landen dwingen om alle environmental ESFRI's in één structuur te verzamelen, maar in België is dit niet de gang van zaken.

Gert stelt een operationele vraag hoe verloopt de communicatie tussen bestaande ESFRI's? Het VLIZ kan de mariene ESFRI's verbinden, om te bekijken of deze optimaal georganiseerd zijn

(complementair). Jan zegt al deels een zelfevaluatie gedaan te hebben. Alle mensen samenbrengen kan, en gegarandeerde financiering kan dit stimuleren.

➔ **ACTIEPUNT:** VLIZ exploreert een samenbrengingsoefening van alle mariene ESFRI's en werkt een voorstel uit m.b.t. hun samenwerking en complementariteit

7. Afsprakenkader gebruik Robotica (**Bijlage 3**)

Jan Mees licht toe. Naar aanleiding van een succesvolle meetcampagne aan boord van de RV Belgica met de VLIZ robotica werd het voorstel geopperd om een afsprakenkader uit te werken die de modaliteiten duidt voor het gebruik van de VLIZ robotica door externen in toekomstige wetenschappelijke campagnes. De topics die aan bod komen zijn o.a. afspraken rond data en resultaten, publicaties, communicatie, onkosten en verloning. Dit afsprakenkader bouwt voort op het charter dienstverlening dat in maart 2022 door de wetenschappelijke kerngroep werd goedgekeurd en online staat op [Bestuurlijke documenten | Vlaams Instituut voor de Zee \(vliz.be\)](#).

Er heersen immers andere verwachtingen bij verschillende groepen. We moeten duidelijke richtlijnen op voorhand formuleren, waarbij we voortbouwen op het Charter dienstverlening. Het inzetten van robotica is nooit triviaal. Dit stopt niet bij enkel investeringen, maar omvat ook operatiekosten, mensen, data-analyse. Wat VLIZ erin steekt moeten we er ook uithalen. Soms gaat dit over co-auteurschap, in andere gevallen moet men onderzoeksvragen specificeren en data in de rand (accidentele encounters) openstellen voor VLIZ. VLIZ stelt de Open science principes voorop en verduidelijkt hoe ermee omgegaan wordt. VLIZ hoopt op de goedkeuring van het comité.

Marleen gaat akkoord dat zoiets komt, maar wijs op het feit dat sommige dingen vrij geïnterpreteerd kunnen worden. Hierop antwoordt Jan dat dit bewust gedaan is, het is niet de bedoeling dat dit een juridische tekst wordt. We willen dit case-by-case bekijken, en vaak is de inspanning van VLIZ zo groot dat co-auteurschap vanzelfsprekend is. Maurice gaat hierop in en zegt dat INBO een policy heeft die zegt dat gebruikers van hun data INBO moeten contacteren, maar dat er geen verplicht co-auteurschap is. INBO wil gewoon weten wanneer hun data gebruikt wordt.

BESLISSING: Het afsprakenkader robotica wordt principieel goedgekeurd. Als er nog opmerkingen zijn, dan dienen die de komende weken gemaakt te worden.

8. Update EU ontwikkelingen (**Bijlage 4**)

Gert Verreet licht toe wat de stand van zaken is m.b.t. de agendazetting van toekomstige Joint Actions binnen JPI Oceans. Het doorgestuurde document ligt voor bij de Management Board van JPI Oceans. Bijkomend licht Jan Mees toe dat VLIZ het Belgische UN Decade secretariaat zal bestaassen. Vlaanderen heeft een actieve rol gespeeld van bij de start van JPI Oceans (1 van de 10 JPI's die opstartte in 2011)

Wie interesse heeft in één van de zes topic moet dit melden aan Gert voor eind oktober.

→ **ACTIEPUNT VLIZ:** Verder verspreiden binnen MOG's om te weten of er interesse is rond de topics. (Emma)

Peter vraagt hoe het zit met de financiering. Gert verduidelijkt: 1 lidstaat moet een scoping paper uitwerken, welke leidt tot een actie als minstens 4 lidstaten interesse tonen. De specifieke actievorm wordt bepaald door de scoping paper. Veel lidstaten hebben geld geparkeerd voor Horizon EU partnerschap. Wij (EWI) hebben geen vers geld voor JPI investering. Belspo wel. FWO ook niet. Punctuele actie is verlopen ad hoc: er is geen standaard budgetlijn.

Verder verduidelijkt Gert:

- Er is een call geweest over Underwater Noise. Belspo heeft bijgetreden en 2 projecten werden goedgekeurd (participatie van UGENT-marbiol (Tom Moens) & KBIN).
- Fase 3: ecological effect deepsea mining → bijdrage nog te beslissen. EWI bekijkt dit
- Munitions in the sea: wordt afgewikkeld
- Martera projecten (innovatie): JPI zal opvolging doen en afwikkeling van projecten doen.
- SBEP-partnerschap: eind januari 2023 in Rome kick-off. Italië en Noorwegen trekken. SBEP valt onder Pillar 2, cluster 6, en is het 3e partnerschap naast Biodiversa en Water 4 all (kickoff BXL).

Gert stelt de vraag of er vanuit VLIZ iemand (Fien?) ter beschikking is om in november mapping te doen vanuit BANOS agenda. Concrete vraag: in welke mate wordt BANOS agenda uitvoering gegeven in SBEP of JPI Oceans? Zijn er nog gaten in BANOS topics nuttig voor Vlaanderen? De calls binnen SBEP gaan in grote pakketten zijn en niet frequent. De personen/instellingen betrokken bij deze oefening: Belspo (Koen Lefevre), EWI (Gert), KBIN en VLIZ.

➔ **ACTIEPUNT VLIZ:** iemand mee ter beschikking voor relatieve mapping uitgaande van de BANOS agenda.

Gert evrvolgt. Het Plastic Pirates initiatief is ontstaan vanuit Duitsland. VLIZ heeft hier op zeer korte tijd op kunnen inspelen. Er is nog geen zekerheid voor jaarlijkse continuering, maar er wordt aan gewerkt.

Ocean Decade: Op Belgisch niveau heeft VLIZ het mandaat gekregen om het secretariaat te behartigen. Dit comité opereert op twee niveaus: enerzijds actoren die al lopende acties hebben vergaderen tweemaal per jaar, anderzijds wordt een open setting éénmaal per jaar samengeroepen (als klankbord).

Op 2 december gaat de VLIZ wetenschappelijke klankbordgroep door, welke dienst zal doen als Ocean decade 'open setting'. We beginnen in de late voormiddag met de kerngroep, dan in de namiddag wordt de klankbordgroep ontvangen.

9. Varia

a. Leden wetenschappelijke commissie: alle rectoraten werden aangeschreven om de vertegenwoordiging in de wetenschappelijke commissie tot 2026 te bevestigen. Dit vanwege het emeritaat van verschillende leden. Er is een korte discussie over de rol van plaatsvervangers: moeten we alle leden uitnodigen? Of mogen leden tekens een andere plaatsvervanger sturen?

Volgende vergadering nemen we de beslissing of plaatsvervangers zich kunnen laten vervangen.

➔ **ACTIEPUNT VLIZ:** Ook de andere kennisinstellingen zullen worden aangeschreven om hun leden en plaatsvervangers te bevestigen.

Er wordt een oproep gedaan om de vergadering in 2023 te laten doorgaan bij één van de partners:

- Karim zegt ons welkom te heten in het Waterbouwkundig Laboratorium, in Juni.
- Karolien had vorige keer voorgesteld om ons te verwelkomen in Brussel. Er wordt afgestemd met hen of dit kan.

b. Marnix wil nog even de aandacht vragen voor UNESCO onderwatererfgoed. OE bekijkt hoe ze onderzoek naar erfgoed zichtbaarder kunnen maken. Op EU-niveau draagt OE bij aan een inventaris met projecten over erfgoedfactoren. Hij vraagt of iemand weet heeft van projecten die te maken hebben met onderwatererfgoed, en deze al dan niet naar hem door te sturen. Voorbeelden zijn projecten rond paleolandschappen, prehistorie, corrosie wrakken.

→ **ACTIEPUNT:** Iedereen bekijkt of ze al dan niet weet hebben van een project rond onderwatererfgoed.

c. Gert dankt to slot Ann-Katrien voor de revamp van de FUST-website. Er ging een FUST-project van start m.b.t. herstel van mangroves. Op 2 september vond een hybride meeting plaats met 60 personen uit Latijns Amerika en Vlaanderen. Er wordt technische wetenschappelijke ondersteuning geboden voor het herstel van een 6-tal mangrovegebieden in Latijns-Amerika.

17:00-18:00: Korte receptie

De leden brengen een bezoek aan de nieuwbouw en sluiten af met een receptie.

